

העצה ששינתה את ההיסטוריה, לפרשת מקץ תשפ"ו

פרשתנו פותחת בצמד חלומותיו של פרעה, שהסעירו אותו והפריעו את שנתו. תחילה פנה פרעה אל חרטומיו ויועציו, אך "וַאֲיִן פֹּתֵר אוֹתָם לְפָרְעָה", איש מהם לא סיפק מענה שישביע את דעתו. כל פתרון שהוצע נראה בעיניו כדברי הבל ורעות רוח. כמוצא אחרון העלה שר המשקים את זכרו של "נֶעַר עֶבְרִי עֹבֵד לְשֵׁר הַטַּבָּחִים", הלא הוא יוסף.

ייחודיות פתרונו של יוסף

פתרונו של יוסף מצא חן בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו. הם התרשמו מהקשר ההדוק בין החלום לבין פירושו, וכן מהתועלת הרבה הטמונה בעצה שנלווית לפתרון, **תועלת למלך, לממלכה ולעם כולו. מה הפך את דברי יוסף לשונים כל כך?**

שלושה עקרונות מרכזיים בלטו בדבריו, **בניגוד גמור לגישת החרטומים:**

1. **אחדות החלום.** בעוד החרטומים פירשו את שני החלומות כנפרדים, קבע יוסף כי "חֵלֹם פְּרָעָה אֶחָד הוּא".

2. **ציבוריות המסר.** החרטומים התמקדו בהשלכות אישיות למלך, אך יוסף הדגיש את ההיבט הלאומי: "אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֲשָׂה, הִגִּיד לְפָרְעָה", כמלך על עם ומדינה.

3. **פשטות החלום.** בעוד פתרוניהם נשמעו כרמזים ומשלים מעורפלים, דבק יוסף בפשט: שיבולים ופרות המסמלות תבואה ממשית.

לאחר שסיים את פתרון החלום, הוסיף יוסף ואמר: "וְעַתָּה יֵרָא פְּרָעָה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם, וַיִּשְׁתֶּהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם" (מא, לג). מה מקומן של מילים אלו בצמידות לפתרון החלום? הרי יוסף נדרש רק לפתור את החלום, ולא לייעץ בענייני מדינה. **מדוע הוסיף דברי עצה, אף שלא נתבקש?** לדעת הרמב"ן זו איננה עצה צדדית, אלא **חלק בלתי נפרד מהפתרון עצמו.**

מאחר והחלום מבשר על שנות שובע ורעב, ברור שיש להיערך בהתאם. ועל כן מינוי אחראי שינהל את המשק הוא תוצאה ישירה מהבנת החלום.

רבי חיים קניבסקי זצ"ל הסביר שיוסף ביקש לחזק את אמינות דבריו. עצם העובדה שיוסף מיעץ לפרעה כיצד לנהוג, מוכיחה שהוא מאמין בביטחון מלא שפתרונו נכון ויתממש. בניגוד לחרטומים שהציעו הצעות מעורפלות ובלתי מחייבות, יוסף גילה אומץ ונחרצות.

סלילת הדרך להסכמה

המגיד מדובנא הוסיף נופך ייחודי, בדרכו הידועה, דרך משל. מלך חלה והלך ודעך עד שאיבד כל תקווה. טובי הרופאים כבר "הרימו ידיים". בעוד המלך מתייסר ו"סופר את השעות" הגיע רופא זוטא, שהיה משוכנע שיוכל לרפא את המלך. עם זאת, היה ברור לו שהצעתו תיתקל בהתנגדות של הרופאים ה"בכירים", שידחו אותו, מטעמי "יוקרה וכבוד". מה עשה הרופא הזוטא?

פנה למלך והציע את הצעתו: בידי צמחי מרפא שיביאו לרפואתך, אך איני יודע איך לרקוח אותם. מניח שאחד מרופאיך הבכירים מבין בתחום זה, ויידע לרקוח כראוי את הצמחים לתרופה. בהצעתו הבטיח הרופא הזוטא שלא ייגרע מכבודם של הרופאים, ו"נסללה הדרך" לרפואת המלך.

כך נהג יוסף. הוא העריך שחרטומי מצרים יתנגדו לפתרונו מתוך קנאה וחשש ליוקרתם. לכן אמר לפרעה: **לצד הפתרון שניתן נדרשת דמות**

חכמה שתיישם אותו. באמירה זו לא רק שהותיר מקום לאחרים, אלא גרם שכל אחד יראה את עצמו מועמד אפשרי לתפקיד, וממילא לא יתנגד. ואכן משסיים יוסף את דבריו: 'וַיֵּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פַרְעֹה', ולא פחות חשוב מכך, 'וּבְעֵינֵי כָל עֲבָדָיו'. **הסכמה פה אחד.** בעצה אחת יוסף לא רק פתר את החלום, אלא הכין את הדרך לתפקיד הבכיר "המשנה למלך". והעיקר, זכה בתמיכתם של אלו שיכלו להיות מתנגדיו החריפים ביותר.

הכותב: הרב חגי ולוסקי, מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר.

לתגובות – office@shaalti.co.il

רוצים להיערך לשבת עם רעיונות ודברי תורה לפרשת מק ?

היכנסו לקישור <http://i.li>

לרעיונות יפים לחנוכה באתר 'אחת שאלתי', ניתן להיכנס

בקישור [: .](#)